

SYKE/2024/2145

Suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission lausunto Ruotsin talousvyöhykkeellä sijaitsevan Olof Skötkonung merituulipuiston arviointiselostuksesta ja lupahakemuksesta

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio kiittää mahdollisuudesta antaa lausunnon kuulemisessa. Deep Wind Offshore suunnittelee Olof Skötkonungin merituulivoimapuiston rakentamista Ruotsin talousvyöhykkeelle, noin 26 kilometrin päähän Rödhällistä ja 50 kilometrin päähän Gävlestä. Tuulivoimapuiston on suunniteltu koostuvan enintään 70 tuulivoimalasta, joiden kokonaiskorkeus on enintään 370 metriä ja teho 25 MW. Vaikka hankkeen sijainti ei kuulu Ruotsin ja Suomen välisen rajajokisopimuksen (91/2010) maantieteelliseen soveltamisalueeseen, hankkeella voi olla vaikutuksia, jotka ulottuvat Tornionjokeen vaelluskaloihin kohdistuvien vaikutusten kautta. Tornionjoen lohet vaeltavat jopa eteläiseen Itämereen asti, joten ne kulkevat mahdollisesti hankealueen tai tuotettua sähköä rannikolle kuljettavien merikaapeleiden yli. Rajajokisopimuksen tarkoituksen mukaan kalakantojen suojeluun ja kestäväan käyttöön on kiinnitettävä erityistä huomiota (artikla 2.2.d)

Mahdolliset vaikutukset vaelluskaloihin ja kumulatiiviset vaikutukset

Tätä kirjoitettaessa on vielä rajallisesti tietoa merituulivoiman mahdollisista vaikutuksista vaelluskalakantoihin. Kun otetaan huomioon Itämerelle ja Pohjanlahdelle suunnitellun merituulivoiman suuri määrä, rajajokikomissio pitää tärkeänä, että toimitaan varovaisuusperiaatteen mukaisesti ja tutkitaan perusteellisesti kaikkien suunniteltujen tuulivoimahankkeiden mahdolliset yhteis- ja kumulatiiviset vaikutukset vaelluskalakantoihin koko Itämeren alueella. Viitaten YK:n merioikeusyleissopimuksen artiklaan 66 (kohta 1) komissio huomauttaa, että *”valtioiden, joiden joissa anadromiset kannat lisääntyvät, on katsottava olevan niistä lähimmin kiinnostuneita, ja niillä on niistä päävastuu”*. Suomen ja Ruotsin on merioikeusyleissopimuksen tarkoittamina alkuperävaltiona varmistettava, että merituulivoiman rakentamisesta tai tuotannosta ei aiheudu haitallisia vaikutuksia Tornionjoen-Kalix-joen lohikantoihin. Rakentamisella voi näin ollen olla myös rajat ylittäviä vaikutuksia, jotka on otettava huomioon vaikutusten arvioinnissa.

Tietopuutteet lohen vaelluksesta

Liitteessä B7 - Olof Skötkonungin kalayhteisöä koskevat tutkimukset kuvataan seuraavasti:

”Lohet vaeltavat rannikkoa pitkin pohjoiseen (Siira ym., 2009) ja taimenet vaeltavat koko Itämeren alueella, suurin osa pysyttelee rannikoiden läheisyydessä (Thorstad ym., 2016).

Koska mahdollinen kulkuväylä ei ole lohen ja taimenen pääasiallinen vaellusreitti, sitä ei pidetä yhtä tärkeänä huomioida tuulipuistoalueella.”

Rajajokikomissio huomauttaa, että tieto lohen vaelluksesta on edelleen rajallista. Käytettävissä olevat tiedot kutuvaelluksesta perustuvat saalistietoihin eli tietoihin siitä, mistä lohet on saatu saaliiksi. Nämä tiedot eivät kerro, mitä muita alueita lohet käyttävät vaelluksensa aikana tai päinvastoin, mitä alueita lohet eivät käytä.

Vielä vähemmän tietoa on saatavilla smolttien vaelluksesta. Koska tietoa ei ole riittävästi, komissio korostaa, että mahdollisten vaikutusten arvioimiseksi tarvitaan kattavampia tietoja vaelluskalojen vaellustottumuksista.

Luotettavaa tietoa lohen vaelluksesta suhteessa hankealueeseen olisi mahdollista saada esimerkiksi hankealueen ympäristöön sijoitettavilla akustisilla vastaanottimilla, joilla kerättäisiin havaintoja akustisilla lähettimillä merkityistä lohista. Tällainen selvitys tukisi vaelluskäyttäytymisen selvittämistä sekä syönnösvaellukselle lähtevien että kudulle vaeltavien lohien osalta. Mikäli lohen vaelluksesta suhteessa hankealueeseen ei ole tarkempaa tietoa ennen hankkeen toteuttamista, on hankkeen mahdollisia vaikutuksia lohen vaelluskäyttäytymiseen vaikeaa arvioida.

Lausunnon on valmistellut komission vesi- ja ympäristöinsinööri Simja Lempinen. Komissio on hyväksynyt lausunnon sähköpostimenetelmällä 19.2.2025 ja lausunto on tallennettu ACTA diaarihallintajärjestelmään.

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio